

Asia: VN/23992/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta soidensuojelualueiksi annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunnonantaja pitää esityksen tavoitetta saattaa soidensuojelualueiden rauhoitussäännökset lain tasolle perustuslain edellyttämällä tavalla perusteltuna ja tarpeellisenä. Esitys vahvistaa sääntelyn täsmällisyyttä ja vastaa perustuslain 80 §:stä seuraavaa vaatimusta siitä, että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Lausunnonantaja pitää myös perusteltuna rauhoitussäännösten yhdenmukaistamista voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa, mikä parantaa sääntelyn systematiikkaa ja oikeusvarmuutta.

Esitysluonnoksen lähtökohta säilyttää alueiden nykyinen suojelutaso ja pääosin voimassa olevat käyttömahdollisuudet on kannatettava. Lausunnonantaja pitää tärkeänä, että sääntelymuutokset eivät tosiasiallisesti johda suojelun sisällön olennaiseen muuttumiseen ilman asianmukaista vaikutusarviointia.

Perustuslain 17 §:n 3 momentin näkökulmasta on merkittävää, että esityksessä turvataan edelleen saamelaisen kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Saamelaisten oikeuksien huomioon ottaminen tulee kuitenkin näkyä myös sääntelyn soveltamiskäytännössä ja viranomaismenettelyissä. Lausunnonantaja pitää tärkeänä, että saamelaisten perinteisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamisedellytykset arvioidaan huolellisesti suhteessa ehdotettuihin rauhoitussäännöksiin. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan saamelaisten oikeuksia koskeva arviointi ei voi jäädä pelkästään yleisluontoiseksi.

Metsästyksen sääntelyn tarkentamisen osalta lausunnonantaja katsoo, että sääntelyn tulee olla täsmällistä ja ennakoitavaa erityisesti alueilla, joilla metsästyksellä on merkitystä paikallisen

elämäntavan ja kulttuurin kannalta. Vaikka esityksen mukaan metsästysmahdollisuudet säilyisivät pääosin ennallaan, perusteluissa tulisi arvioida tarkemmin käytännön vaikutukset eri käyttäjäryhmille sekä muutosten suhde yhdenvertaisuuteen ja omaisuudensuojaan.

Valtatien 21 perusparannushankkeen johdosta tehtäviä alueiden rajaismuutoksia voidaan pitää hankkeen kokonaisuuteen nähden vähäisinä. Lausunnonantaja pitää kuitenkin tärkeänä, että luonnonsuojelualueiden rajaismuutoksissa noudatetaan erityistä pidättyvyyttä ja että vaikutukset luonnonarvoihin arvioidaan asianmukaisesti. Lisäksi tulisi selvittää, millä perusteilla muutosten välttämättömyyttä ja vaihtoehtoisia ratkaisuja on arvioitu.

Lausunnonantaja pitää esityksen vaikutusarviointeja osittain niukkoina erityisesti saamelaisten oikeuksien, paikallisten käyttömuotojen sekä metsästyksen käytännön vaikutusten osalta. Jatkovalmistelussa olisi perusteltua täydentää arviointia näiltä osin.

Sääntelyn systematiikan kannalta lausunnonantaja pitää myönteisenä, että rauhoitussäännökset yhdenmukaistetaan voimassa olevan luonnonsuojelulain kanssa. Samalla tulee kuitenkin huolehtia siitä, että aluekohtaiset erityispiirteet ja historialliset käyttöoikeudet eivät jää yleissääntelyn varjoon.

Kokonaisuutena lausunnonantaja pitää esityksen tavoitteita hyväksyttävänä ja sääntelyn päälinjoja perusteltuina. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin vielä: täsmentää saamelaisten oikeuksien vaikutusarviointia, arvioida tarkemmin metsästyksen käytännön vaikutuksia, täydentää rajaismuutosten perusteluja, varmistaa sääntelyn täsmällisyys ja oikeasuhtaisuus perusoikeuksien näkökulmasta. Näillä täsmennyksillä esitys vastaisi paremmin perustuslain, oikeusvarmuuden ja hyvän lainvalmistelun vaatimuksia.

Anh Tran
YDHV lakitiimi